

Spis treści

CZĘŚĆ I. WPROWADZENIE

Rozdział I. Wstęp	11
Historia dyscypliny	13
Źródła pisane	14
Źródła archeologiczne	14
Ustalanie chronologii	16
Rozdział II. Na przełomie epok	17
Sytuacja cesarstwa rzymskiego	17
Limesy	18
Upadek Rzymu	19
Rozdział III. Barbarzyńcy	20
Germanie	20
Goci	20
Ostrogoci	21
Wizygoci	21
Wandalowie	21
Burgundowie	21
Longobardowie	22
Markomani i Kwadowie	22
Alemanowie	22
Hermundurowie	23
Turyngowie	23
Anglowie i Jutowie	23
Sasi	23
Frankowie	23
Plemiona koczownicze	25
Hunowie	25
Awarowie	26
Słowianie	27

CZĘŚĆ II. KULTURA MATERIALNA

Rozdział IV. Środowisko, podstawy gospodarcze	29
Obszary uprawne Europy	30
Rolnictwo	31
Hodowla	34
Eksploracja bogactw leśnych	35
Eksploracja wód	35
Pozyskiwanie surowców	37
Rozdział V. Dom	40
Domy w Galii	40
Domy Longobardów	42
Dom w epoce Karolingów	43
Wyposażenie domu	43
Domy w Irlandii i Brytanii	47
Domy w Danii i Norwegii	47
Domy w Szwecji	48
Domy w Szkocji, na Islandii, na Szetlandach	48
Domy plemion ugrofińskich	48
Domy na Słowiańszczyźnie	49
Rozdział VI. Zamek, gród	52
Zamek	52
Wyposażenie wnętrza	56
Grody	57
Rozdział VII. Pożywienie	63
Potrawy	66
Menu	68
Posty	69
Sposoby konsumpcji	70
Zachowanie przy stole	71
Przechowywanie pożywienia	72
Rozdział VIII. Strój	73
Surowce	73
Tkaniny	75
Sposób ubierania	76
Odzież	77
Europa Zachodnia	78
Germanie	78

Słowiańszczyzna	80
Normanowie	82
Koczownicy	82
Fryzury i nakrycia głowy	83
Rozdział IX. Wymiana	84
Transport	84
Handel	85
Pieniądz	89
Monety	89
Skarby	91
Ceny	92
Rozdział X. Miasto	95
Zabudowa	98
Miasta merowińskie i karolińskie	100
Miasta w Italii	101
Miasta w Anglii	102
Miasta duńskie	103
Miasta Słowian	104
Miasta Normanów	105
Rozdział XI. Wojna	108
Sposoby walki	111
Wojsko	113
Wyprawy krzyżowe	113
Uzbrojenie	114
Walka	116
Produkcja uzbrojenia	117

CZĘŚĆ III. KULTURA DUCHOWA

Rozdział XII. Ideologia	121
Mitologia	123
Pogaństwo	123
Przestrzeń sakralna	124
Zabiegi magiczne	128
Źródła archeologiczne	130
Rozdział XIII. Obrządek pogrzebowy	133
Ziemie polskie	133

Cmentarzyska Słowian wschodnich	137
Cmentarzyska wielkomorawskie	138
Cmentarzyska Longobardów	138
Cmentarzyska Merowingów	141
Cmentarzyska Franków	142
Cmentarzyska saksońskie i turyńskie	142
Cmentarzyska Skandynawii	143
Groby Wikingów	143
Pochówek z IX w. w Oseberg (nad fiordem Oslo)	144
Rozdział XIV. Postrzeganie świata	146
Pamięć	149
Cyfry i liczby	149
Palce	150
Obrazy i kolory	150
Sny	150
Czas	150
Podział czasu	152
Miesiące	152
Godziny	153
Rozdział XV. Zdrowie	154
Lekarze	155
Pacjenci	155
Szpitale	155
Choroby	156
Zabiegi lecznicze	157
Ekologia	158
Higiena	159
Czystość	162
Rozdział XVI. Jednostka i grupa	164
Rozdział XVII. Zabawa	172
Święta	173
Taniec	173
Rozrywki	176
Zabawy	176
Teatr	178
Sporty	178
Muzyka	178
Śpiew	179

Zabawy duchownych	180
Gry	180
Rozdział XVIII. Wykształcenie	184
Szkoły	184
Metody nauczania	186
Pismo	187
Szkoły tłumaczeń	190
Uniwersytety	192
Wykształcenie w Bizancjum	192
Kształcenie duchownych	193
Rozdział XIX. Mentalność	194
Mentalność rzymska a bizantyjska	196
Mentalność rodowa i plemienna	197
Uczucia	197
Dwuwiara	198
Rozdział XX. Państwo	200
Feudalizm	200
Wielka własność	202
Państwo	204
Rozdział XXI. Chrześcijaństwo	206
Postępy chrystianizacji	206
Duchowość	207
Monastycyzm	207
Duchowieństwo	211
Sztuka	213
Rzemiosło artystyczne	213
Rozdział XXII. Zakończenie	214
Osiągnięcia techniczne	214
Osiągnięcia naukowe	216
Prawo	216
Miernictwo	216
Geografia	217
Medycyna	217
Architektura	218
Muzyka	219
Nauka u Arabów	219
Spis rycin	223
Literatura	227